

SUNUŞ

Bu broşür; ilgili yasal mevzuatlar, hukuki sorumluluklar, yaptırımlar, kullanıcılara yönelik genel hususlar, kullanım sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar, asansörde karşılaşılan kaza tipleri ve yanlış bilinenler göz önüne alınarak hazırlanmıştır.

18 Kasım 2008 tarih 27058 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 18 Mayıs 2009 tarihinde yürürlüğe giren Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği 10. maddesi, her asansörün yılda en az bir kez yıllık kontrolünü zorunlu kılmakta; asansörün emniyet ve işletme yönünden çalıştırılmasına engel bulunmadığının belirlenmesini istemektedir.

İnsan hayatına konfor ve kolaylık sağlayan taşıma sistemi asansörler, bazen de

- Standart dışı ürün kullanma,
- Yetkisiz ve ehil olmayan kişi ve firmalar tarafından bakımının yapılması

sonucu asansör kazaları ve sık asansör arızalarının oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Bu sektörde faaliyet gösteren yetkili firma sayısı yaklaşık 430 civarındadır. Herhangi bir yetki almadan, deyim yerindeyse korsan olarak çalışan merdiven altı firma sayısı ise yaklaşık 2 bin civarındadır.

Bu sektörde istihdam edilen Makina Mühendisi sayısı yaklaşık 750, Elektrik-Elektronik Mühendisi sayısı yaklaşık 650'dir.

Türkiye'de yılda yaklaşık 7000 – 15.000 arası asansör, 400 yürüyen merdiven üretilmektedir.

Üretimin her yıl artması nedeniyle;

- 2004 yılı için 125 bin,
- 2005 yılı için 135 bin,
- 2006 yılı için 150 bin,
- 2007 yılı için 160 bin,
- 2008 yılı için 170 bin,
- 2009 yılı için 185 bin

asansör gibi yaklaşık rakamlar üzerinden hesaplama yapılmıştır.

Makina Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası tarafından yapılan denetimler son 6 yıl itibarıyla 9 ilden 19 ile ve 16 belediyeden 38 belediye sınırlarına yükselmiş olmasına karşın tablonun sunduğu oransal gerçekler ürkütücüdür.

Kullanımda olan toplam 185 bin asansörden 154 bin 570'i, oran olarak da % 83,5'i Odalarımızın yürüttüğü gibi bir kamu denetiminden tamamen yoksun bulunmaktadır.

2004–2009 yıllarında Odalarımız ile protokolü bulunan toplam 51 belediye sınırları içinde kullanımda olan asansör kontrollerinde son 6 yıllık kontrollerinin ortalaması alındığında:

- Eksikleri bulunan asansörler % 17,33
- Kullanılamaz durumdaki asansörler % 51,50
- Kullanılabilir asansörler ise % 31,17 oranındadır.

Ülkemizdeki asansörlerin genel durumu yukarıda görülmektedir. Bu tabloda, bakım ve denetimlerin yetersizliği nedeniyle kazaların ve arızaların kaçınılmaz olduğu görülmektedir.

Asansörler, tasarım aşamasından imalatına, imalatından bakım aşamasına, bakımından periyodik kontrol aşamasına kadar kontrol altında tutulması gereken düzey taşıma araçlarıdır. Bu aşamalar sağlıklı işlediğinde asansör kazaları ve asansör arızalarıyla karşılaşmak riski en aza inecektir.

Asansör kullanıma açıldıktan sonra aylık bakımların yetkili/yeterli kişilere yaptırılması yasal bir zorunluluktur. Bakımların yetkili kişiler tarafından yapılmaması durumunda bina yöneticisi ve yetkisiz servis, asansör yönetmeliğine uymadığı için müştereken sorumludur.

Asansörlerle ilgili standart ve yönetmeliklerin amacı da insanların ve/veya yüklerin taşınmasında kullanılan asansörlerin hizmete alındıktan sonra çevrenin, insanların ve canlıların sağlık ve güvenliğini tehdit etmeyecek şekilde kullanımlarını sağlamak üzere; işletilmesi, bakımı ve yıllık kontrolleri için uyulması gereken kuralları belirlemektir.

Odalarımızca hazırlanan broşürün, kullanıcılar ile bina sorumlularını asansör ve yürüyen merdivenlerle ilgili olarak bilgilendirme, denetim mekanizmalarını işler hale getirme amacına hizmet etmesi dileğiyle.

TMMOB
Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu

TMMOB
Elektrik Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu

BÖLÜM 1. TANIMLAR

Asansör: Belirli seviyelerde hizmet veren, esnek olmayan ve yatay düzlemle 15°'den fazla bir açı oluşturan, kılavuzlar boyunca hareket eden bir taşıyıcıya sahip olan ve insanların, insanların ve yüklerin, taşıyıcıya girilebiliyorsa; yani bir kişi zorlanmadan taşıyıcıya girebiliyorsa ve taşıyıcı içine ya da taşıyıcı içindeki bir kişinin kolayca ulaşabileceği şekilde yerleştirilmiş; kontrollerle teçhiz edilmiş ise, sadece yüklerin taşınmasına yönelik bir tertibatı ifade eder.

Asansör monte eden: Asansörlerin tasarım, imalat, montaj ve piyasaya arzından sorumlu olan, asansöre CE uygunluk işaretini iliştiiren ve AT uygunluk beyanı düzenleyen özel veya tüzel kişiyi ifade eder.

Bakım: Asansörün hizmete alınmasından sonra tasarlandığı biçimde, kullanım ömrü boyunca kendisinin ve bileşenlerinin, fonksiyonlarını ve güvenlik gereklerinin devamlılığını sağlamaya yönelik bütün işlemleridir.

Bina sorumlusu: Asansörün, güvenli bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla düzenli olarak bakımını, onarımını ve yıllık kontrolünü yaptırmaktan sorumlu olan, binanın maliki veya kat maliki/malikleri veya bunların yetki verdiği gerçek veya tüzel kişidir.

Kurtarma çalışması: Asansör içerisinde insanın/insanların mahsur kaldığına dair bilginin alınmasıyla başlayan, asansörün teknik dosyasında yer alan kurtarma talimatına uygun olarak yapılan ve insanın/insanların serbest kalmasıyla sonuçlanan çalışmadır.

Yetkili mühendis: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı Elektrik Mühendisleri Odası ve Makina Mühendisleri Odasınınca asansörlere yönelik olarak proje, montaj, bakım, tadilat, standartlar ve mevzuat üzerine mesleki yeterliliği belgelendirilen Elektrik-Elektronik ve Makina Mühendislerini ifade eder.

Yetkili servis: Asansör monte edenin, asansörlerin bakım hizmetlerini yürütmek için; sorumluluğu kendinde olmak üzere noter huzurunda yapılan sözleşmeyle yetki verdiği **TSE Hizmet Yeterlilik Belgesi'**ne sahip gerçek veya tüzel kişidir.

Yıllık kontrol: Asansörün, güvenli ve işletme yönünden uygun şekilde çalıştığıının tespiti için, hizmete alınmasını müteakip iki yıl sonra, devamında yılda en az bir kere bina sorumlusu tarafından yaptırılacak kontroldür.

Yürüyen Bant: Aynı ya da farklı trafik düzeylerine yolcu taşımaya yarayan; sonsuz hareketli yürüme yollu (paletler, bant),elektrik tahrikli-ünitedir.

Yürüyen Merdiven: Aşağı ve yukarı yönde insan taşımaya yarayan, basamaklı, sonsuz hareketli, elektrik tahrikli ünitedir.

BÖLÜM 2. ASANSÖR İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLENDİRME

Asansörlerle ilgili mevzuat hazırlama sorumluluğu T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığındadır. Bakanlığın yayımladığı en güncel mevzuatlar;

- Yeni asansörlerin piyasaya arzı için 31.01.2007 tarih ve 26420 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve 14.08.2009 tarih 27319 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan değişiklik ilaveli **95/16/AT Asansör Yönetmeliği**,
- Piyasaya arz olan ve hâlen faal durumdaki bütün asansörler için, 18.11.2008 tarih ve 27058 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve 18.05.2009 tarihinde uygulamaya giren **Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği**’dir.

2.1 AYLIK BAKIM YAPILMASI

Asansörlerin kullanılması sırasında uyulması gereken kurallar Asansörlerin Bakım ve İşletme Yönetmeliği’nde tariflenmiştir. Buna göre asansörlerin her ay bakım faaliyeti gerçekleştirilmelidir.

“**MADDE 6 – (1)** Bu Yönetmelik kapsamındaki asansörlerin kullanılması esnasında, can ve mal güvenliğini teminen sürekli kontrol altında tutulabilmesi için:

a) Asansörü monte eden veya onun yetkili servisi, monte edilen asansör için, garanti süresi boyunca aylık bakım ve servis hizmetlerini vermek zorundadır. Garanti süresi içinde bina sorumlusu ile asansörü monte eden veya onun yetkili servisi arasında **aylık** bakım ve servis hizmetleri sözleşmesi yapılması zorunludur.

b) Bina sorumlusu garanti süresinin bitiminden sonra asansörü monte eden veya onun yetkili servisiyle veya bir başka asansör monte eden veya onun yetkili servisiyle aylık bakım ve servis hizmetleri sözleşmesi yapmak zorundadır.

c) Asansör monte edenle yetkili servisi arasında yapılacak olan yetkili servis sözleşmesi, montaj ve revizyon konuları hariç, **sadece** bakım ve servis konularını içerir.

ç) Asansör monte eden, yaptığı her tip ve özellikteki asansörün yedek parçalarını **10 (on) yıl** süreyle temin etmek ve kendisince monte edilen asansöre, aylık bakım ve servis hizmeti veren bir başka asansör monte edenin veya onun yetkili servisinin veya bina sorumlusunun bu konudaki talebini acilen ve normal piyasa koşullarında karşılamak zorundadır. Bununla birlikte asansör monte eden, kendi bilgi ve becerisini içeren ticari sırları saklı kalmak kaydıyla, yedek parçaların yanı sıra bakım hizmeti verilebilmesini temin eden diğer araç ve bilgileri de ilgililere sağlar. Asansörü monte eden, asansöre müdahale edilmesine engel olunması amacıyla çeşitli cihaz ve şifreleme yöntemlerini kullanmış ise, ilgilinin asansöre müdahale edebilmesi için gerekli tüm bilgi ve imkânı sağlamak zorundadır.”

2.2 BAKIM FAALİYETİNİN KAPSAMI

Bakım faaliyetinin kapsamı ve diğer hususlar yönetmelikte belirtilmiştir.

“**MADDE 7 – (1)** Can ve mal güvenliğinin devamını sağlamak için; asansörün ve tüm aksamalarının bakımı, bakım ve işletme kılavuzlarında yer alan talimatlara göre yapılmalıdır.

a) Bakım;

1) Yağlama ve temizlemeyi,

2) Kontrolleri,

3) Kurtarma çalışmalarını,

4) Ayarlama işlemlerini,

5) Kullanıma veya yıpranmaya bağlı olarak meydana gelebilen ve asansörün karakteristiklerini etkilemeyen bileşen onarımı veya değiştirilmesini, kapsar.”

“**MADDE 8 – (1)** Bakımla ilgili diğer hususlar aşağıda belirtilmiştir.

a) Bakım yapan firmaca temin edilecek asansör bakım defteri, yapılacak kontrollerde görevliler tarafından incelenir. Bu defter asansörün varsa makine dairesinde veya bina sorumlusunca **kalicı olarak muhafaza edilir**. Her bakımdan sonra asansör bakımıyla ilgili yapılan bütün işlemler asansör bakım defterine işlenir. Bakım defterine işlenecek kayıtların bir nüshası bakım yapan firma tarafından da muhafaza edilecektir.

b) Bakım yapan firmalar, asansörlerin bakımını bu Yönetmelik’e uygun olarak yapacak olup, can ve mal güvenliği yönünden asansörün risk taşıması durumunda, bina sorumlusunu **yazılı** olarak bilgilendirir. Bilgilendirme yapıldıktan sonra bina sorumlusu, asansörün uygun hâle getirilmesini sağlayacaktır. Bakım yapan firmanın yazılı ihtarına rağmen **uygunsuzluk giderilmediği takdirde** sorumluluk bina sorumlusuna ait olacaktır.

c) Bakım işini üstlenen firma, bakım sözleşmesi imzalanması akabinde söz konusu asansör için detaylı bir **durum tespit raporu** hazırlayıp, bina sorumlusuna verecektir.

ç) Bakım yapan firma, bakımını yaptığı asansörün durumu hakkında talep edilmesi halinde, ilgililere gerekli her türlü bilgiyi verecektir.

d) Bakımı yapan firma, bina sorumlusunun, iki kişiden az olmamak üzere asansör sayısını dikkate alarak belirleyeceği sayıda kişiye acil durumlarda kurtarma çalışması konusunda eğitim vermek **zorundadır**. Verilen bu eğitim bir tutanakla kayıt altına alınacaktır. Ayrıca kurtarma çalışmalarını içeren talimat, kurtarma çalışmasını yapacak olanların kolaylıkla görebilecekleri yerlerde **muhafaza edilecektir**. Bina sorumlusu, eğitim alan kişilerin değişmesi halinde yeni görevlilere eğitim verilmesini sağlayacaktır.

e) *Yeni bileşenin karakteristikleri orijinaliyle aynı olsa dahi makine, asansör kabini, kapısı, kontrol paneli, kılavuz ray gibi bir ana bileşenin veya güvenlik aksamının değiştirilmesi; Asansörün yerinin değiştirilmesi ve Asansörün hız, taşıyabildiği yük vb. gibi herhangi bir karakteristiğinin değiştirilmesi de dahil modernizasyonu, herhangi bir **asansör monte eden** tarafından yerine getirilmelidir.*

f) Asansör bakımı yapılırken, yürürlükte bulunan bakımla ilgili standartlar dikkate alınmalıdır.

g) Bakım sözleşmelerinde bu Yönetmelik'e aykırı hususlar yer alamaz.”

2.3 YILLIK KONTROLLER

Bununla beraber asansörler yıllık kontrollere tabi tutulmalıdır. Yine aynı yönetmelikte yıllık kontrollere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

“**MADDE 10** – (1) Yapının bağlı bulunduğu Belediye veya Belediye hudutları dışındaki yapılar için Valilik veya ilgili kanunlar çerçevesinde yapı ruhsatı vermekle yetkilendirilen kurum ve kuruluşlarca, **asansörün hizmete alınmasını müteakip iki yıl sonra, devamında yılda en az bir kere olmak üzere**, her asansörün kontrolü yapılır. Ancak, kadrosunda yeterli sayıda Elektrik/Elektronik ve Makine Mühendisi bulunmayan Belediye veya Valilik veya ilgili kanunlar çerçevesinde yapı ruhsatı vermekle yetkilendirilen kurum ve kuruluşlar, yıllık kontrol işini, o asansörün yapımında görev almamış Yetkili Mühendisler yaptırabilirler. Bu mühendisler tarafından can ve mal güvenliği yönünden tesisin işletilmesine engel bulunmadığına dair en az üç nüsha halinde bir rapor düzenlenir. Hazırlanan raporun birer nüshası Belediyede veya Valilikte veya ilgili kanunlar çerçevesinde yapı ruhsatı vermekle yetkilendirilen kurum ve kuruluşlarda, bakım yapan firma ve bina sorumlusunda muhafaza edilir. Bu raporun tanzim ettirilmesinin takibi sorumluluğu, asansörün bulunduğu bina sorumlusuna aittir.

(2) Yıllık kontrol, asansörün bakımını üstlenen firma nezaretinde gerçekleştirilecektir.

(3) “*Yeni bileşenin karakteristikleri orijinaliyle aynı olsa dahi makine, asansör kabini, kapısı, kontrol paneli, kılavuz ray gibi bir ana bileşenin veya güvenlik aksamının değiştirilmesi; Asansörün yerinin değiştirilmesi ve Asansörün hız, taşıyabildiği yük vb. gibi herhangi bir karakteristiğinin değiştirilmesi de dahil modernizasyonu*” bakım çalışması olarak değerlendirilmeyip, asansöre ait değişiklikler sonrasında veya meydana gelebilecek bir kaza sonrasında yıllık kontrol tekrarlanacaktır.

(4) Yıllık kontrol neticesinde, asansörün çalışmasında can ve mal güvenliği açısından bir tehlike söz konusu ise; asansörün çalışmasına can ve mal güvenliği sağlanıncaya kadar izin verilmez. Buna rağmen, asansörün çalıştırılmasından **bina sorumlusu sorumludur.**”

2.4 HUKUKİ SORUMLULUKLAR

2.4.1 BİNA SORUMLUSUNUN YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELERDİR?

- Bina sorumlusu; asansörün bu Yönetmelik kurallarına uygun olarak güvenli bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla ayda en az bir defa düzenli olarak bakımını yaptırmaktan ve kullanıcıların can ve mal güvenliğinin tam olarak sağlanması amacıyla gerek kullanım hatalarından, gerekse harici müdahalelerden meydana gelebilecek tehlikelerin önlenmesi için, ilk yıllık kontrolünü asansörün hizmete alınmasını müteakip iki yıl sonra, devamında ise yılda en az bir kere yaptırmaktan sorumludur.
- Garanti süresi içinde bina sorumlusu ile asansörü monte eden veya onun yetkili servisi arasında **aylık** bakım ve servis hizmetleri sözleşmesi yapılması zorunludur.
- Bina sorumlusu garanti süresinin bitiminden sonra asansörü monte eden veya onun yetkili servisiyle veya bir başka asansör monte eden veya onun yetkili servisiyle aylık bakım ve servis hizmetleri sözleşmesi yapmak zorundadır.
- Asansör firmasının teslim edilen bakım defteri asansörün varsa makine dairesinde veya bina sorumlusunca **kalıcı olarak muhafaza edilir**.
- Bakım yapan firmalar, asansörlerin bakımını bu Yönetmelik'e uygun olarak yapacak olup, can ve mal güvenliği yönünden asansörün risk taşıması durumunda, bina sorumlusunu **yazılı** olarak bilgilendirir. Bilgilendirme yapıldıktan sonra bina sorumlusu, asansörün uygun hâle getirilmesini sağlayacaktır. Bakım yapan firmanın yazılı ihtarına rağmen **uygunsuzluk giderilmediği takdirde** sorumluluk bina sorumlusuna ait olacaktır.
- Yıllık kontrol neticesinde, asansörün çalışmasında can ve mal güvenliği açısından bir tehlike söz konusu ise; asansörün çalışmasına can ve mal güvenliği sağlanıncaya kadar izin verilmez. Buna rağmen, asansörün çalıştırılmasından bina sorumlusu sorumludur.
- Yıllık kontrol raporunun tanzim ettirilmesinin takibi sorumluluğu, asansörün bulunduğu bina sorumlusuna aittir.

2.4.2 ASANSÖR FİRMASININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELERDİR?

- Asansörü monte eden veya onun yetkili servisi, monte edilen asansör için garanti süresi boyunca aylık bakım ve servis hizmetlerini vermek zorundadır.
- Asansör monte edenle yetkili servisi arasında yapılacak olan yetkili servis sözleşmesi, montaj ve revizyon konuları hariç, **sadece** bakım ve servis konularını içerir.
- Asansör monte eden, yaptığı her tip ve özellikteki asansörün yedek parçalarını **10 (on) yıl** süreyle temin etmek ve kendisince monte edilen asansöre aylık bakım ve servis hizmeti veren bir başka asansör monte edenin veya onun yetkili servisinin veya bina sorumlusunun bu konudaki talebini acilen ve normal piyasa koşullarında karşılamak zorundadır. Bununla birlikte asansör monte eden, kendi bilgi ve becerisini içeren ticari sırları saklı kalmak kaydıyla, yedek parçaların

yanı sıra bakım hizmeti verilebilmesini temin eden diğer araç ve bilgileri de ilgililere sağlar. Asansörü monte eden, asansöre müdahale edilmesine engel olunması amacıyla çeşitli cihaz ve şifreleme yöntemlerini kullanmış ise, ilgilinin asansöre müdahale edebilmesi için gerekli tüm bilgi ve imkânı sağlamak zorundadır.

- Bakım yapan firmaca temin edilecek asansör bakım defterine, her bakımdan sonra asansör bakımıyla ilgili yapılan bütün işlemler işlenir. Bakım defterine işlenecek kayıtların bir nüshası bakım yapan firma tarafından da muhafaza edilecektir.
- Bakım yapan firmalar, asansörlerin bakımını bu Yönetmelik'e uygun olarak yapacak olup, can ve mal güvenliği yönünden asansörün risk taşıması durumunda, bina sorumlusunu **yazılı** olarak bilgilendirir.
- Bakım işini üstlenen firma, bakım sözleşmesi imzalanması akabinde söz konusu asansör için detaylı bir **durum tespit raporu** hazırlayıp, bina sorumlusuna verecektir.
- Bakım yapan firma, bakımını yaptığı asansörün durumu hakkında talep edilmesi halinde, ilgililere gerekli her türlü bilgiyi verecektir.
- Bakımı yapan firma, bina sorumlusunun, iki kişiden az olmamak üzere asansör sayısını dikkate alarak belirleyeceği sayıda kişiye acil durumlarda kurtarma çalışması konusunda eğitim vermek **zorundadır**. Verilen bu eğitim bir tutanakla kayıt altına alınacaktır. Ayrıca kurtarma çalışmalarını içeren talimat, kurtarma çalışmasını yapacak olanların kolaylıkla görebilecekleri yerlerde **muhafaza edilecektir**. Bina sorumlusu, eğitim alan kişilerin değişmesi halinde yeni görevlilere eğitim verilmesini sağlayacaktır.
- *Yeni bileşenin karakteristikleri orijinaliyle aynı olsa dahi makine, asansör kabini, kapısı, kontrol paneli, kılavuz ray gibi bir ana bileşenin veya güvenlik aksamının değiştirilmesi; Asansörün yerinin değiştirilmesi ve Asansörün hız, taşıyabildiği yük vb. gibi herhangi bir karakteristiğinin değiştirilmesi de dahil modernizasyonu,* herhangi bir **asansör monte eden** tarafından yerine getirilmelidir.
- Asansör bakımı yapılırken, yürürlükte bulunan bakım ile ilgili standartlar dikkate alınmalıdır.
- Bakım sözleşmelerinde bu Yönetmelik'e aykırı hususlar yer alamaz.
- Yıllık kontrol, asansörün bakımını üstlenen firma nezaretinde gerçekleştirilecektir.

2.4.3 BELEDİYE VEYA BELEDİYE HUDUTLARI DIŞINDA VALİLİKLERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELERDİR?

- Asansörün monte edildiği binaya uygunluğuyla ilgili işlemler, Belediye veya Belediye hudutları dışındaki yapılar için Valilik veya ilgili kanunlar çerçevesinde yapı ruhsatı vermekle yetkilendirilen kurum ve kuruluşlar

tarafından 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili diğer kanunlar ve bu kanunlar kapsamında yürürlükte bulunan mevzuata göre yürütülür.

- Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği kapsamına giren asansörlerin kayıt altına alınması amacıyla, işletmeye alınacak asansörler, belediyeye veya belediye hudutları dışındaki yapılar için valiliğe veya ilgili kanunlar çerçevesinde yapı ruhsatı vermekle yetkilendirilen kurum ve kuruluşlara tescil ettirilir.
- Belediyeler veya Belediye hudutları dışındaki yapılar için Valilikler veya ilgili kanunlar çerçevesinde yapı ruhsatı vermekle yetkilendirilen kurum ve kuruluşlarca yapılan tesciller, altı aylık dönemler itibarıyla asansörün bulunduğu ildeki Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğüne listeler halinde bildirilir.
- Yapının bağlı bulunduğu Belediye veya Belediye hudutları dışındaki yapılar için Valilik veya ilgili kanunlar çerçevesinde yapı ruhsatı vermekle yetkilendirilen kurum ve kuruluşlarca, asansörün hizmete alınmasını müteakip iki yıl sonra, devamında yılda en az bir kere olmak üzere, her asansörün kontrolü yapılır.

2.5 YAPTIRIMLAR

Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği'nin hizmete ilişkin hususlarına aykırı hareket edenler hakkında; 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, tarafların bu Kanun kapsamı dışında kaldığı durumlarda ise genel hükümler geçerlidir.

2.6 KULLANICILARA YÖNELİK HUSUSLAR

2.6.1 ASANSÖR KULLANIMINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN GENEL HUSUSLAR

Asansörün özelliğine göre farklılık arz edecek hususları asansör firması veya bakımcı firma yazılı olarak ilgililere verir, ilgililer bu bilgileri kullanıcılara aktarır ve görebilecekleri yere asarlar.

Bu bilgiler şunlardır:

- Asansör içinde kat arasında kalan kişilerin kurtarılmasında asansör firması veya bakımcı firmanın yazılı talimatına aynen uyulması,
- Asansöre 12 yaşından küçüklerin yalnız binmelerinin önlenmesi,
- Asansöre girerken kabinin o katta olup olmadığına dikkat edilmesi,
- Asansöre girip çıkarken oyalayıcı hareketlerde bulunmayıp bu işin süratle yapılması,
- Asansör kullanıcısının kat kapısını içeriden veya dışarıdan mutad şeklin dışında açmaya uğraşmaması,

- Asansör kullanıcısının kat arasında kaldığında kapı camını kırarak çıkmaya çalışmaması,
- Kapısız kabinlerde asansör kullanıcısının kabin içinde seyir halinde hareketli olan kapı tarafındaki duvara kendisinin veya beraberindekilerin veya eşyalarının temasına meydan vermemesi,
- Asansör kullanıcısının kabin üstündeki çıkış kapağından kendi başına çıkmaya çalışmaması (bu kapak sadece dışarıdan kurtarmak isteyenler için kullanılır),
- Kabin içine konan yüklerin dengeli yüklenmesine dikkat edilmesi, kabin hareket halinde iken bu yüklerin kaymaması için tedbir alınması,
- Anlaşmalı bakım yapan firma dışında başka bir firma ve kişilerin asansöre müdahale ettirilmemesi.

2.6.2 ASANSÖR KULLANIMI SIRASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

Asansörün Çağırılmasında:

- Hangi kat ve doğrultuya gitmek istediğinizden emin olunuz, varsa yalnızca gidilecek yöne (aşağı/yukarı) ait çağrı butonuna basınız.
- Kabinden çıkmak isteyenlerin geçiş yolu üzerinde durmayınız, geçişe engel olmayacak bir yerde bekleyiniz.
- Asansör beklediğiniz kata geldiğinde, asansörün dolu olması halinde mutlaka kabine girmeye çalışmayınız. Asansörün tekrar bulunduğunuz kata gelmesini bekleyiniz ya da (varsa) diğer asansörü kullanınız.
- Otomatik kapılı asansörlerde, kapısı kapanmakta olan asansörün kapısını açmaya çalışmayınız, asansörün tekrar bulunduğunuz kata gelmesini bekleyiniz ya da (varsa) diğer asansörü kullanınız.

Asansöre Giriş/Çıkış Sırasında:

- Otomatik kapılı asansörlerde, kapının açılması bir açma butonu vasıtasıyla oluyorsa, kapıyı butona basarak açınız. Kabin katta durmadan kapıyı açmaya çalışmayınız.
- Kabine girerken ve kabinden çıkarken oyalayıcı hareketlerden kaçınınız.

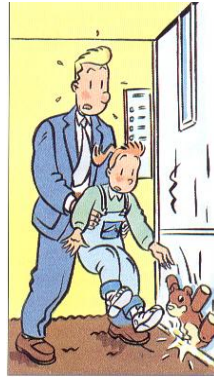
- Asansöre binip, inerken dikkatli olunuz. Asansör ve kat seviyesi farklılıkları olabilir, takılıp düşebilirsiniz.

- Kat kapı camları mutlaka telli, lamine veya temperlenmiş cam olmalı, düz veya buzlu cam kesinlikle takılmamalıdır. Cam üzerinde kırık veya delik olduğunda cam değiştirilinceye kadar güvenlik nedeniyle asansör işletmeye kapatılmalıdır.

- Çocukları, evcil hayvanları (kedi, köpek vs.) kontrol altında tutunuz.

Seyir Halinde:

- Kapıdan uzak durunuz ve kapıda sıkışma olasılığı bulunan giysi ve eşyalara dikkat ediniz.
- Kabinde tutamak varsa tutununuz.
- Kat göstergelerine ve kat kapı numaralarına dikkat ediniz ve izleyiniz.
- Asansörün durmasına karşın, otomatik kabin kapılı asansörlerde kapı açma butonu ile de kapı açılmıyorsa imdat butonu veya haberleşme cihazı ile dışarıdaki kişilerle irtibata geçiniz, kişisel çabalarla kabinde çıkmaya çalışmayınız.

- Enerjinin kesilmesi durumunda sakin olunuz ve acil aydınlatmanın çalışmasını bekleyiniz.

- Kabin içinde bulunan imdat butonu, acil aydınlatma, havalandırma sistemi ve varsa haberleşme sisteminin enerji kesilmesi veya arıza durumunda bir kesintisiz güç kaynağından veya akülü sistemden beslenmesi sağlanmalıdır.

Diğer Güvenlik Kuralları:

- Her durakta asansörün katta olduğunu gösteren bir gösterge olmalıdır.
- Merdiven temizliği yapılırken kuyu içerisine su girmesi önlenmelidir.
- Bir yangın veya deprem durumunda asansör yerine merdivenler kullanılmalıdır.
- Kabin içerisine konan yüklerin dengeli yüklenmesine dikkat edilmeli ve kabin hareket halinde iken bu yüklerin kaymaması için önlem alınmalıdır.
- Kuyu boşluğuna kağıt ve benzeri yanıcı maddelerin atılmasının önlenmesi, buradan başlayacak bir yangının kısa sürede kabin içerisindeki kişileri etkileyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
- Kabin girişine konulan kabin kapısı veya fotosel gibi güvenlik tertibatları (kabin ile duvar arasına sıkışmayı önlemek için) mutlaka çalışır durumda tutulmalı, özellikle çocuklar bunlarla oynamamaları konusunda uyarılmalıdır.
- Asansör içinde iki kat arasında kalan kişilerin kurtarılmasında kapı açma kilit anahtarının kullanılması tehlikeli olduğundan, kurtarma işlemi bu konuda eğitim almış kişiler tarafından kurtarma talimatında belirtilen şekilde yapılmalıdır.
- Makina dairesi ve kuyu aydınlatma tesisatları çalışır durumda bulundurulmalıdır.
- Makina dairesi depo olarak kullanılmamalıdır.
- Makina dairesi kapısı veya giriş kapağı güvenlik nedeniyle sürekli kilitli tutulmalı, ancak herhangi bir nedenle içeri girilmesi gerektiğinde anahtar bina sorumlusu ve görevlisi ile belirlenecek kişilerde bulunmalıdır.
- Makina dairesinde bulunan havalandırma pencereleri panjurlu hâle getirilmelidir.
- Makina dairesinde kurtarma işleminin gerçekleştiği yerden kolayca okunabilecek bir yerde kurtarma talimatı bulunmalıdır.

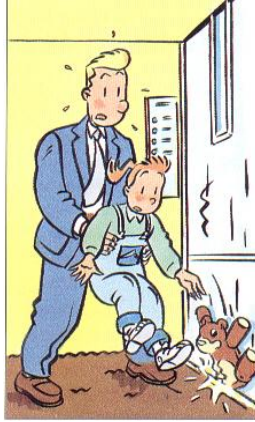
2.7 ASANSÖRLERDE KARŞILAŞILAN KAZA TİPLERİ NELERDİR?

- Bir yangın veya deprem anında asansörde mahsur kalınması sonucu oluşan kazalar.
- Kabin ile karşı ağırlığın çarpışması sonucu oluşan kazalar.
- Kabinde aşırı yükleme sonucu oluşan kazalar.
- Asansörün frenlerinin devre dışı kalması, fren balatalarının aşınması, frenle tahrik kasnağı irtibatının kesilmiş olması, tahrik yeteneğinin uygunsuzluğu, kumanda sistemi arızalarından kaynaklanan nedenlerle kontrolsüz aşağı ya da yukarı yönde hareketle kazalara neden olması.

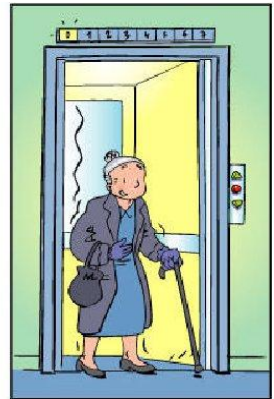
- Kabin katta yokken kat kapısının açılması sonucu oluşan kazalar.

- Kabin kapısı olmayan asansörlerde, kabin hareket halinde iken kabin ile kuyu duvarı arasında sıkışmalar sonucu oluşan kazalar.

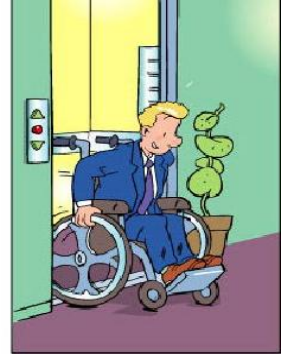
- Asansör kapılarının arasında sıkışma sonucu oluşan kazalar.

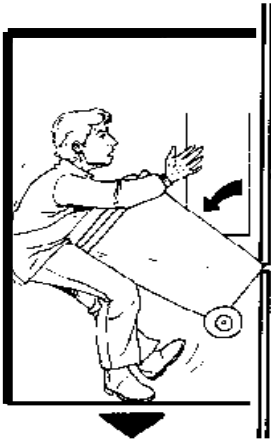
- Kabin içinde mahsur kalan kişilerin kurtarma yönergelerine uyulmadan bilinçsiz bir şekilde kabinden çıkmaya, çıkarılmaya çalışılmaları sonucu oluşan kazalar.

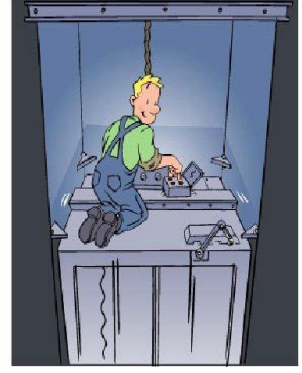
- Asansörün kat seviyesinde hassas durmaması sonucu giriş-çıkışta oluşan kazalar.

- Kabin içine konan yüklerin dengeli konumlandırılmamış olması ve seyir halinde bu yüklerin kayması sonucu oluşabilecek kazalar.

- Asansörde bakım veya revizyon sırasında gerekli güvenlik önlemlerini almadığı için bakım personelinin yaşadığı kazalar.

- Asansör bakımı sırasında gerekli uyarı ve bilgilendirme işaretlemelerinin yapılmaması sonucu oluşan kazalar.

2.8 ASANSÖRLE İLGİLİ YANLIŞ BİLİNENLER

BİLİNEN : Asansörler tek halatla taşınır, bu halatın kopması halinde kabin düşer.

DOĞRUSU : Asansör, taşıyıcı halat çapı en az 8 mm olan ve en az iki halatla taşınan sistemlerdir. Tek bir halat dahi beyan yüküyle yüklü kabini taşıyacak dayanıma sahiptir.

BİLİNEN : Asansör kat arasında kalırsa havasız kalınır.

DOĞRUSU : Asansör kuyusu, binanın en iyi hava sirkülasyonu olan bölümlerinden biridir. Kabin içinde yeterli havalandırma boşlukları veya cebri havalandırma olduğundan havasız kalmak mümkün değildir. Panik içinde dışarıya çıkmaya çalışılmamalı ve varsa kapı camı kırılmaya çalışılmamalıdır. Kapı camının kırılıp hava alınmak istemesi tehlikeli bir işlemdir. Bu durumda kabin tekrar hareket edebilir ve kaza meydana gelebilir.

BİLİNEN : Verilen çağrıyla değil kendi mantığıyla hareket eden asansörlerde, istenmeyen katlarda inilmek zorunda kalınabilir.

DOĞRUSU : Asansör kabin ve koridor çağrı butonlarıyla hareket alır. Yukarı doğru gitmekte olan bir asansöre binip aşağı katlardan birinin butonuna basılırsa ya da aşağı gitmekte olan bir asansöre binip yukarı katlardan birinin butonuna basılırsa, gidilecek kata değil, asansörün daha önce verilen çağrıyla yanıtlayacağı kata gidilir. Göstergeler ve yön okları bu yanlışlığı gidermek için konulmalıdır.

BİLİNEN : Kat arasında kalındığında asansör düşebilir, bu nedenle kabinden çıkmaya çalışılmalıdır.

DOĞRUSU : Kişilerin kendi başlarına kabinden çıkmaya çalışmaları kazalarla sonuçlanmaktadır. Asansörler, doğru şekilde kullanıldıklarında güvenli sistemlerdir. Doğru yöntem, asansörün içinde kalıp imdat butonuna basarak beklemektir. Kurtarma işlemi, mutlaka bu konuda eğitim almış kişilerce yapılmalıdır.

BİLİNEN : Çağrı butonlarına birden fazla ya da sürekli basmak asansörün çabuk kata gelmesini sağlar.

DOĞRUSU : Çağrı butonuna bir kez basılması yeterlidir.

BÖLÜM 3. YÜRÜYEN MERDİVENLER/BANTLAR İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLENDİRME

Yürüyen Merdivenler/bantlar ile ilgili mevzuat hazırlama sorumluluğu T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığındadır. Bakanlığın yayımladığı en güncel mevzuat, 03.03.2009 tarih ve 27158 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan **2006/42/AT Makine Emniyeti Yönetmeliği**’dir.

3.1 YÜRÜYEN MERDİVEN VE BANTLARIN KULLANIMI SIRASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

Yürüyen Merdiven ve Bantlara Binerken:

- Yürüyen merdivenlerin alt ve üst sahanlıklarında acil durdurma butonu olduğunu unutmayın.
- Basamakların/bandın hareket yönüne dikkat edin.
- Yönlendirme levhalarına uyun, ters yönde hareket eden yürüyen merdiven ya da bantlara binmeye çalışmayın.
- Yürüyen merdiven/bantlara inip binerken dikkatli davranın, görme özürülü olanlar, çift odaklı gözlük kullananlar ayrıca dikkat göstermelidirler.
- Çocukları, çanta veya paketleri diğer elinizle dikkatlice tutun.
- Hareket etmekte olan basamağın tam ortasına basın ve aynı anda yürüyen merdiven/bandın el bandını tutun.
- Ceket, palto, uzun aksesuar, gevşek ayakkabı bağı gibi, giysi ve uzantılarını basamak ve kenarlardan uzak tutun.

Seyir Halinde İken:

- Seyir halinde iken, yüzünüzü hareket yönü doğrultusunda tutun ve ileri bakın.
- El bandını dikkatlice tutun.
- El çantası, paket, alışveriş torbası gibi eşyalarınızı el bandının üzerine koymayın ve basamak/bandın üzerine oturmayın.
- Yürüyen merdivenlerde seyir halinde iken mağaza vitrinlerini seyretmeyin.
- Yürüyen merdiven kenarına eğilip yaslanmayın.
- El bandı hızı, yürüyen merdiven basamağı ya da bant hızından farklı ise dikkatlice elinizin konumunu değiştirin ve durumu işletmeye haber verin.

Yürüyen Merdiven ve Banttan İnerken:

- Gecikmeyin, oyalanmayın ve hemen adımınızı atın.
- Merdiven ya da bandın çıkışını kapatmayın, burada beklemeyin, sohbet etmeyin, arkanızda sizden sonra gelen kullanıcılar olabilir.

- Yürüyen merdivenler sadece insan taşımak için tasarlanmışlardır. Bebek arabası, alışveriş arabası, eşya bu amaç için tasarlanmış asansör ya da yürüyen bantlarla taşınmalıdır. Bu gibi portatif taşıyıcılarla yürüyen merdivene binmek sizi el bandını tutmaktan alıkoyar ve dengeyi kaybedip düşmenize yol açar. Ayrıca bu araçlar giriş ve çıkışta görüş açınızı daraltıp sizi ve sizden sonraki kullanıcıların güvenli kullanımına engel olur.
- Yürüyen merdivenler güvenli ve konforlu çalışma hızında hareket edecek şekilde tasarlanmışlardır. Binip inerken acele etmeden; ama dikkatlice davranmalı, binilecek basamağın ortasına basılmalıdır.
- Merdivenlerin pek çoğunda basamak altı aydınlatması ya da belirgin sarı renkli çizgiler kullanıcıyı yönlendirmek ve uyarmak için yapılmaktadır. Eğer basamağın ortasına basmadıysanız panik yapmadan ayaklarınızın konumunu ayarlayın.
- Seyir sırasında yüzünüzü hareket doğrultusunda ve ileri doğru tutmak dengeyi korumaya, çıkış noktasını görmeye ve güvenle merdivenden inmenize yardımcı olacaktır.
- Yürüyen merdivende iken çocuklara dikkat edin. Binip inerken kenarlardan uzak durmalarına yardımcı olun, basamaklara oturmalarına ve oyun oynamalarına izin vermeyin. Bir elinizle çocuğunuzun elinden diğer elinizle el bandından tutun.
- Düşme, yürüyen merdivenlerde en çok karşılaşılan kaza tipidir. En iyi yöntem el bandını tutarak çıkışa ulaşmaktır.
- Yürüyen bantlarda, hareket etmeyip bekleyen kullanıcılar bantların sağ tarafını, yürüyerek seyir halinde olanlar sol tarafını kullanmalıdırlar. Bantlar bu mantıkla tasarlanmışlardır.

3.2 YÜRÜYEN MERDİVENLERLE İLGİLİ YANLIŞ BİLİNENLER

BİLİNEN: Yürüyen merdivenleri kullanırken dikkatli olmak zorunda değiliz.

DOĞRUSU: Yürüyen merdivenler yaklaşık 6 ton ağırlığında hareket eden makinalardır ve bu nedenle hareket eden bir otobüse binmiş gibi dikkatli olunmalıdır.

BİLİNEN: Yürüyen merdiven basamakları hareket ederken birden düz hâle gelir ve insanlar üzerinde kayıp düşerler.

DOĞRUSU: Bu imkansızdır. Çünkü her basamak desteklenmiş bir üçgen yapıdan oluşmaktadır. Bu sebeple düz hâle gelmeleri ve insanların kayması mümkün değildir.

BİLİNEN: Yürüyen merdivenler çok hızlı hareket ederler.

DOĞRUSU: Yürüyen merdivenler sadece normal ve yürüyüş hızının iki katı hızla hareket ederler. Bu yanlış algılama kullanıcıların merdiven üstünde dururken etraftaki nesnelere hareket halinde olması nedeniyle olabilmektedir.

BİLİNEN: Yürüyen merdivenler duruyorsa normal merdiven olarak kullanılabilir.

DOĞRUSU: Yürüyen merdivenler eğer binanın acil çıkış merdiveni olarak tasarlanmamışlarsa normal merdiven olarak kullanılmamalıdır. Basamak yükseklikleri uygun olmadığından düşme riski yüksektir.

3.3 YÜRÜYEN MERDİVEN VE BANTLARDA KARŞILAŞILAN KAZA TİPLERİ NELERDİR?

- Eksik basamak veya paletlerin bulunması

- Giriş bölgesinin kaymayı önleyici yüzeye sahip olmaması

- Basamak ile yan duvarlar arasında boşluk

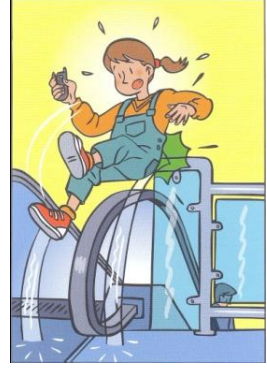
- Basamak ile paletler arasında var olan boşluklar

- Durma mesafesinin kısa olması sonucu düşmeler ve sendelemeler

- Üst sahanlıkta iken el bandına temas sonucu kattan düşme tehlikesi

- Korkuluk üzerinde tırmanma

- El bandı ile korkuluk arasındaki aşırı boşluk sebebiyle parmak sıkışması

- El bandının giriş noktasında koruma olmadığına parmak ve el sıkışması

- Merdiven ile tarak arasındaki boşluk sebebiyle ayak sıkışması

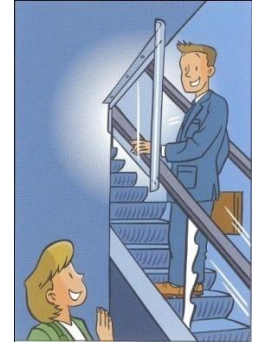
- Sarkık basamak ile tarak arasındaki aşırı boşluk sebebiyle ayak sıkışması

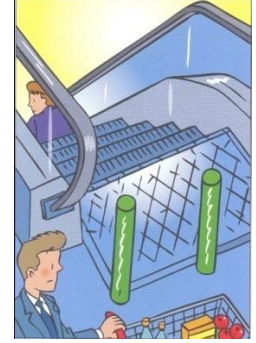
- Herhangi bir tehlike anında acil durum butonu bulunmaması

- Bina engellerinin (yan giriş, kat tabliyesi vs.) hareket sahası içinde olması sonucu yaralanmalar

- Kasıtlı olarak el arabası veya alışveriş arabalarının kullanımı

Not: Resimler Avrupa Asansör Derneği (ELA)'dan izin alınarak kullanılmıştır. Görseller konusunda destekleri için ELA ve AYSAD'a teşekkür ederiz.